

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№12
2025

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 598 sahifa,
2-dekabr, 2025-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijranovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyuu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalarini tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayeva X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

“Maktabgacha va maktab ta’limi” jurnali O‘zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo‘yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo‘yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta’limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo‘yicha
ro‘yxatdan o‘tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Yangi O'zbekiston sharoitida ayollar ijtimoiy faolligini oshirishda psixologik motivatsiya va o'z-o'zini rivojlantirish strategiyalari	26
<i>Xuseynova Abira Amanovna</i>	
Pragmalinguodidactic Principles in Teaching English for Philologist Students and their Application in Intercultural Communication.....	31
<i>Arzieva Bibi-Sanem Aynazarovna</i>	
Metakognitiv ko'nikmalarni rivojlantirishga qaratilgan biologiya o'quv materiallarini loyihalash, joriy etish va samaradorligini baholash.....	35
<i>Abdurasulova Gulrux Habibullayevna</i>	
Oligofreniya holatida neyropsixologik tashxislar qo'llanilishining umumiy masalalari	40
<i>Akramov Dostonbek Ikromjon o'g'li, Xojaliyeva Sarvinoz Elyorjon qizi</i>	
Oliy ta'lim muassasalari talabalarida kreativ kompetensiyani rivojlantirish pedagogik muammo sifatida ...	44
<i>Asatova Dildora Aslamovna</i>	
Ingliz tili o'qish ko'nikmalarini takomillashtirishda autentik manbalarning roli.....	49
<i>Bekmuratova Nargiza Arislanbayevna</i>	
Insuldan keyingi nutqni tiklashda logopedik reabilitatsiya va nevrologik muolajalar integratsiyasi	52
<i>Boltaboyeva Xurshida Sharofiddinovna</i>	
The Concept of Symbols in Linguoculturology	56
<i>Hamraqulova Gulandom Sodiq qizi</i>	
Buyuk ipak yo'li xalqlari o'rtasidagi pedagogik va madaniy aloqalarning vujudga kelishi.....	59
<i>Mirxalilova Nargiza Akbarovna</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarni bolalarni nutqini o'stirishga bo'lgan kasbiy-pedagogik tayyorgarligini o'stirish	63
<i>Mitaliboyeva Dildora</i>	
Koxlear implantli bolalarning eshituv–nutqiy faolligini oshirishda differensial yondashuv asosida korreksion-pedagogik ish	66
<i>Nartayeva Shahoza Yulchibayevna</i>	
Fasilitatsion yondashuv asosida kichik maktabgacha yoshdagi bolalarda adaptiv ko'nikmalarni rivojlantirishning psixologik-pedagogik mexanizmlari.....	71
<i>Normatova Nilufar Komilovna</i>	
Boshlang'ich sinflarda disgrafiyasi bo'lgan o'quvchilarda yozish kompetensiyalarini shakllantirishning ilmiy-nazariy asoslari (XIX–XXI asrlarda).....	76
<i>Qaxxorova Saidaxon, Mamarajabova Zulfiya</i>	
Raqamli texnologiyalar va onlayn platformalar orqali olimpiya ta'limini rivojlantirish: yoshlar orasida axloqiy va jismoniy madaniyatni oshirish	80
<i>Qodirov Jurabek Mamatsimonovich</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida sun'iy intellekt bilim va savodxonligini rivojlantiradigan innovatsion jismoniy-interaktiv o'yinlar: pedagogik model.....	83
<i>Quvonova Nodirabegim Shavkat qizi</i>	
“Sab' ai sayyor” asarida qo'llangan onomastik birliklar haqida mulohazalar	87
<i>Gadayev Oybek Yaxshiboyevich, Ravshanova Sharbatoy Rahmatilla qizi</i>	
Ijtimoiy tarmoq shifokorlarining masofaviy konsultatsiyalari shaxs psixikasi va salomatligiga ta'siri	91
<i>Askarova Nargiza Abdivaliyevna, Ravshanova Zarnigor Daminovna</i>	
Talabalar ilmiy dunyoqarashini rivojlantirishda innovatsion ta'lim texnologiyalari va interfaol metodlardan foydalanish.....	95
<i>Satvoldiyev Faxriddin Akbarali o'g'li</i>	
Innovatsion ta'lim texnologiyalari orqali pedagoglarning kreativligini rivojlantirish	99
<i>Saydullayeva Gulasal Umidjon qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalar motorikasini rivojlantirishning standart modeli	102
<i>Sirojiddinova Xamidaxon Xasanboy qizi</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarning shaxslararo munosabat kompetensiyasini rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari	106
<i>Turg'unova Gulnoza Muhammadjonovna, Xodjiyeva Mahliyo</i>	

Shaxsdagi mehnat motivatsiyasi samaradorligini ta'minlashga xizmat qiluvchi korrelyatsion bog'liqliklar tahlili	109
Xusanov Samariddin Maxmadaminovich	
Auditoriyadan tashqari musiqiy mashg'ulotlarni art-terapiya yordamida tashkil etish asoslari	112
Yarashev Jo'rabek To'rayevich	
Формирование творческого мышления школьников на уроках музыки	117
Габдульманова Ильнура Минисламовна	
Теоретико-методологические основы коллаборативного обучения, кооперативных подходов и интерактивных педагогических методов	119
Жураева Мафтуна Бахтиёр кизи	
Педагогическое колесо как инструмент формирования цифровой компетентности будущих педагогов дошкольного образования.....	124
Урзова М. Б., Усманова У. Б.	
Особенности гражданского воспитания обучающихся в системе “школа–махалла” в Узбекистане ..	130
Хайдаров Шавкат Шамсиддин угли	
Педагогические условия формирования языковой грамотности у учащихся с тяжелыми нарушениями речи.....	135
Юсупова Зулайхо Бахром кизи	
Valeologik tarbiyada o'yin texnologiyalarining ahamiyati.....	139
Berkinova Charos Islomovna	
O'quvchilarda faol fuqarolik kompetensiyasi tushunchasi, mazmuni va shakllanishi	142
Buvorayeva Gulruh Shoikrom qizi	
Boshlang'ich ta'limda STEAM yondashuvi asosida o'qitishning didaktik imkoniyatlari	145
Cho'tboyeva Munisxon Eshpo'lat qizi	
Tabiatga muhabbat: maktabgacha ta'limda milliy qadriyatlar va o'yinlar orqali ekologik tarbiya	150
Ergasheva Umriniso Komilovna	
Zamonaviy ta'lim – talabalar ijtimoiy intellektini shakllantirish omilidir.....	153
Ermatova Gulnoz Pirimovna	
O'zbekistonning eng yangi tarixi fanini o'qitishda pedagogik texnologiyaning o'rni	156
Gazibekova Feruza Hakimovna	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining raqamli texnologiyalar muhitida tanqidiy va mustaqil fikrlashini rivojlantirish metodikasi	159
Haydarova Feruza Haydar qizi	
Talabalarda ma'naviy-axloqiy fazilatlar va sifatlarni shakllantirish mexanizmi.....	162
Jumanazarova Dilnoza Umurzaqovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning kasbga bo'lgan qiziqishlarini shakllantirishda interfaol metodlarni qo'llash texnologiyasi.....	165
Jumayeva Malika Aliyevna	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarda kasbiy-nutq madaniyatini rivojlantirish.....	168
Lutfetdinova Ra'no Xusnetdinovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda matematik rivojlanishga zamonaviy yondashuvlar va jahon tajribalari ..	172
Masharipova Barno Erkin qizi, Adilbayeva Dilnoza Adilbay qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida til o'yinlari texnologiyalarining nazariy asoslari.....	175
Masharipova Dilfuza Muxammatjon qizi	
Maktabgacha ta'lim tarbiyachisi pedagogik faoliyatining o'ziga xosligi	178
Muhammadiyeva Feruza Turakulovna	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini og'zaki va yozma nutqini rivojlantirishda aksiologik yondashuvdan foydalanish metodikasi.....	181
Muhiddinova Munira Xayrullayevna	
Boshlang'ich ta'lim jarayonida matematika fanini o'qitishda raqamli transformatsiya vositalaridan foydalanishning metodik paradigmasi	184
Narzullayeva Sevara Omonovna	
O'qituvchining muloqot madaniyatini shakllantirishning pedagogik-psixologik xususiyatlari.....	187
Nizamova Nodira Paxritdinovna	
Integrativ yondashuv asosida o'quvchilarning nutqiy kompetentligini rivojlantirishning mazmuniy izohlanishi	191
Oysha Qurbonova, Nodira Abduraimova	
Boshlang'ich ta'limda Finlandiya tajribasi.....	195
Nodira Sherboyeva	

Kutubxonachi kutubxona-axborot xizmati jarayonining yetakchi ishtirokchisi sifatida	198
O'ktam Nosirov	
Pedagogik ta'lim transformatsiyasida talabalarning tadqiqotchilik kompetensiyalarini rivojlantirish texnologiyasi.....	204
Rustamova Shoxista Omonjonovna	
Globallashuv sharoitida axborot-psixologik xavfsizlikni shakllantirish masalalari.....	208
Raxmatjonov Shoxjahon Dilshodbek o'g'li	
Talabalarga ingliz tilini o'qitishning zamonaviy innovatsion texnologiyalari	212
Sa'dullayeva Rushana	
Boshlang'ich sinf matematika darslarida o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirish	215
Saidova Dilbar Erkinovna	
Pedagog xodimlarda tolerantlik namoyon bo'lishining determinantlari.....	218
Sattorova Maxliyo Dilmurod qizi	
Kreativ metodlar orqali maktabgacha yoshdagi bolalarda kreativ tafakkur va fikrlashni rivojlantirish	223
Sultonboyeva Baxriniso Ilhomjon qizi	
Artpedagogika texnologiyalaridan foydalanib maktabgacha yoshdagi bolalarda dialogik nutqni rivojlantirish metodikasi	226
Xolmatova Fotima Baxtiyor qizi	
Boshlang'ich ta'limda yashil kompetensiyalarni shakllantirish yo'nalishlari.....	229
Yaqubova Shoira Tog'aymuratovna	
Emotsional intellektni rivojlantirishning nazariy asoslari.....	233
Yarmatov Raxmboy Baxramovich	
Boshlang'ich ta'limda o'quv veb-saytlari orqali til kompetentligini rivojlantirish	239
Zokirova Sohiba Muxtoraliyevna, Muxammadjonova Diyorabonu Muzaffarjon qizi	
Языковые изменения в русском языке XXI века: исследование новых слов, сленга, интернет-коммуникации, влияния англицизмов и глобализации на современный русский язык	242
Марупова Дилфуза Давроновна	
Oliy ta'limda talabalarning ilmiy-tadqiqot faoliyatining maqsad va vazifalari	247
F. R. Xosilova	
Boshlang'ich ta'lim texnologiya darslarida o'quvchilarni tabiiy materiallar bilan ishlashga o'rgatish	251
Kambarov Nodirjon Sattarovich, Nasirjanova Feruzaxon Alixon qizi	
Boshlang'ich ta'limda STEAM yondashuvining qo'llanilishi va uning samaradorligi.....	256
Abdulazizova Yulduz Abdujabbor qizi	
Tabiiy fanlarni o'qitishda STEAM yondashuvi asosida kreativlikni rivojlantirish metodikasi	259
Abdullayeva Dilrabo Fayzulla qizi	
Umumta'lim maktablarida o'quvchilarda shaxs ma'naviy qiyofasini shakllantirishning zamonaviy pedagogik texnologiyalari.....	262
Aliyeva Zuxra Tursunboyevna	
Yosh avlodni madaniy-tarixiy yondashuv asosida tarbiyalashda madaniy-ma'rifiy muassasalarning o'rni..	265
Aripov Shokirjon Olimovich	
Ta'limda yangi texnologiya: 4K modeli va uni amalga oshirish yo'llari.....	268
Avliyoqulova Nasiba Choriyevna	
Badiiy-tarixiy materiallarni ta'lim jarayoniga integratsiyalashning metodologik asoslari.....	272
Baratov Baxtiyorjon Qodirovich	
Bolaning maktabgacha ta'lim tashkilotiga moslashishida o'yinning roli.....	275
Barno Masharipova Erkin qizi, Zuhrobova Mahliyo Abdulatif qizi	
Boshlang'ich sinf o'qish savodxonligi darslarida integrativ yondoshuvdan foydalanish texnologiyasi	278
Ernazarova Laylo Abdusaitovna, Saidahmadova Gulrux Farrux qizi	
Bo'lajak tarbiyachilarda metarefleksiv fikrlashni rivojlantirishning psixologik-pedagogik asoslari	284
Ismailova Nilufar Isroildjanovna	
Semantic and Cross-Cultural Features of Food-Based Idioms in Karakalpak and English Languages.....	289
Jiemuratova Gulistan Koshkinbaevna	
Filolog talabalarida mustaqil fikrlash va qaror qabul qilishni rivojlantirishda metakognitiv yondashuvlarning didaktik mexanizmlari.....	292
Jo'rayeva Dilnoza Ro'zimat qizi	
Rivojlantiruvchi sohalar kompetensiyalariga integratsion yondashuv asosida maktabgacha yoshdagi bolalarni ma'naviy-axloqiy tarbiyalash texnologiyasini rivojlantirish	296
Jo'rayeva Zilola Sayfiddin qizi	

Psixologlar kasbiy komponentlarini rivojlantirishda matematik usullardan foydalanishning o'ziga xos xususiyatlari.....	302
Kuziyeva Dilnura Dilmurotovna	
O'zbekiston metodik maktabida sotsiolingvistik kompetensiyani shakllantirish bo'yicha olib borilgan ilmiy tadqiqotlar tahlili	306
Madaminova Gulzira Gulamkadirovna	
Maxsus pedagogika fanlarini o'qitishning nazariy-metodik asoslari	313
Maqsudova Nodira Alijonovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda metakognitiv ko'nikmalarni rivojlantirishda ertakterapiya texnologiyalaridan foydalanish metodikasi	317
Muxiddinova Dilfuza Sherdor qizi	
Nutq madaniyatini shakllantirishda o'qituvchi nutqining roli.....	320
N. Q. Olimova	
Boshlang'ich ta'lim jarayonida matematika fanini o'qitishda raqamli transformatsiya vositalaridan foydalanishning metodik paradigmasi	323
Narzullayeva Sevara Omonovna	
O'quvchilarda ekologik madaniyatni shakllantirish metodikasi	326
Normirzayeva Maftunaxon Ilyosjon qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida tadqiqot faoliyatini rivojlantirishda intensiv ta'lim texnologiyalarining metodik asoslari.....	329
Oloqulova Farzona Umedillayevna	
Maktabgacha ta'lim yoshidagi giperaktiv bolalar bilan ishlashda pedagogik kompetentligini oshirish metodikasi.....	332
Raimqulova Sojida Abdusaid qizi	
Talabalarning tadqiqotchilik kompetensiyalarini shakllantirishning nazariy asoslari	335
Rustamova Shoxista Omonjonovna	
Inklyuziv ta'limni tashkil etishning xorijiy pedagogik amaliyotdagi modellari	339
Sultonova Zarina Uchqun qizi	
Xalq pedagogikasida ertaklarning tarbiyaviy va ma'naviy-ma'rifiy ahamiyati: ma'naviy begonlashuvga qarshi tarbiyaviy omil sifatida.....	343
To'xtasinova Farida Davlatali qizi	
B1 darajadagi talabalar uchun xorijiy tilni o'qitishda audiovizual texnologiyalar yordamida ta'lim samaradorligini oshirishning metodik asoslari	347
Toshpulatova Shaxsanam Xolmurodovna	
Kontekstli ta'lim va uning boshlang'ich ta'lim matematikasidagi ahamiyati haqida	350
Umarova Nigora Alisherovna	
Oiladagi psixologik muhitning o'spirinlarda to'liqsizlik kompleksi shakllanishiga ta'siri	353
Xalmuratova Dilorom Abdikarimovna	
Ta'limda faktcheking: misinformatsiya va dizinformatsiyaga qarshi kurashishning pedagogik asoslari	356
Xidirova Maftuna Ithom qizi	
Maktab o'quvchilarini falsafiy va dunyoqarashga tayyorlash omillari	362
Xo'shboqova Farida Komiljon qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida nutq faoliyatini rivojlantirishning lingokognitiv asoslari	370
Xusanova Gulruxsor To'lqin qizi, Aliyeva Muhlis Baxodir qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining nutqiy kompetensiyasini oshirish	374
Zokirova Sohibaxon Muxtaraliyevna, Erkinova Nazokatxon Anvarjon qizi	
Эффективность занятий кроссфитом в повышении уровня общей физической подготовленности слушателей института повышения квалификации МВД Республики Узбекистан	377
Албеков Шокир Адилбекович	
Роль торговых и кочевых маршрутов в формировании лингвокультурных заимствований между Хорезмом и Южной Сибирью.....	381
Сатымова Светлана Сатымовна	
Использование искусственного интеллекта в обучении русскому языку как иностранному: проблемы и решения.....	385
Ташева Дилором Салимовна	
Проблемы использования коммуникативного метода в преподавании русского языка студентам	389
Тоджибоева Наргиза Джумабоевна	

Maktab–oila–mahalla hamkorligining qizlar ijtimoiy faolligini oshirishga ta'siri	393
<i>Abdurazoqova Marg'uba Muxammad qizi</i>	
Ta'lim tizimida musiqiy madaniyatni takomillashtirishning metodologik imkoniyatlari.....	397
<i>Asqarova Xurshida A'zamjon qizi</i>	
Maktab biologiya kursini o'qitishda dars va darsdan tashqari mashg'ulotlarning o'zaro bog'liqligi asosida metodologik savodxonlikni shakllantirish.....	404
<i>Azimov Bekjon Ibrohimjon o'g'li</i>	
Oliy ta'lim tizimida iqtidorli talabalar bilan ishlash samaradorligini ta'minlash usullari.....	407
<i>Delov To'liqin Erkinovich</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarni badiiy asarlarni janriy xususiyatlariga ko'ra izohli o'qishga o'rgatish	410
<i>Gulmira Abdullayeva</i>	
O'zbekiston bokschilarining dunyo reytingida yetakchi o'rinlarni egallashining asosiy omillari	413
<i>Insapov Ismoil Tuychaliyevich</i>	
Improving Learners' Engagement Through Game-Based Techniques in Language Education	416
<i>Ismailova Ma'rifat Bakhrambek kizi</i>	
STEAM yondashuvi boshlang'ich ta'limda ijodiy fikrlashni rivojlantirishning zamonaviy kaliti sifatida	421
<i>Jo'rayeva Nasiba Komil qizi</i>	
O'quvchilarni milliy qadriyatlar asosida tarbiyalashning ijtimoiylashuvi	426
<i>Jo'rayeva Sayyora Vahobjon qizi</i>	
O'smirlarda xarakter aksentuatsiyasining o'ziga bo'lgan ishonch rivojlanishiga ta'sirining psixologik xususiyatlari	429
<i>Jurayev Xaydarjon Odilboyevich</i>	
O'spirinlarda agressiv xulqqa ta'sir qiluvchi omillar	433
<i>Konratbayeva Ayjamal Bazarbayevna</i>	
Rus va o'zbek tillarida chorvachilik terminlarining qiyosiy tahlili.....	436
<i>Kurbanova Guzal Abduraximovna</i>	
Texnologiya darslarida murakkab mexanizmlarni o'qitishning zamonaviy usullari	441
<i>Mamadaliyev Furqat Xolmamatovich</i>	
Umumta'lim maktab o'qituvchilarining sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish madaniyatini shakllantirish usullari	446
<i>Mamatova Fazilat Ixtiyorovna, Xolmirzayeva Zebo Ravshan qizi</i>	
Nutqda badiiy tasviriy vositalardan foydalanish yo'llari.....	450
<i>Murodova Farangis G'anisherovna</i>	
Kichik yoshdagi o'quvchilarning yozma savodxonligini oshirish yo'llari.....	454
<i>N. Abduvaliyeva, M. Odinajonova</i>	
Kichik maktab yoshidagi nutqida nuqsoni bo'lgan bolalar shaxslararo munosabatini korreksiyalashda ertak terapiyasidan foydalanish	458
<i>Nig'matova Nodirabegim Lutfillo qizi</i>	
Boshlang'ich sinf matematika darslarida o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirish	463
<i>O'rinova Ro'zigul Jumanazar qizi</i>	
Voleybol o'yinida blok qo'yish texnikasini o'rgatishda yangi pedagogik yondashuvlar	467
<i>Qambarov Kozimjon</i>	
Texnik yo'nalishda tahsil olayotgan talabalarga ingliz tilini o'qitishning yangi texnologiyalari	472
<i>Babayeva Gulnozaxon Latibjonovna</i>	
Maktabgacha ta'lim sifatini oshirishda pedagog malakasining roli	481
<i>Davlatova Dildora Nuriddinovna</i>	
Talabalarda sog'lom turmush tarzini rivojlantirishning pedagogik tamoyillari	485
<i>Davronov Nurzod Ismoilovich</i>	
Eshitishda nuqsoni bo'lgan bolalar: toifalari va tasniflash mezonlari	490
<i>Djurayeva Sohiba Barat qizi</i>	
Blum taksonomiyasiga asoslanib boshlang'ich sinf o'quvchilarining og'zaki va yozma nutqini rivojlantirish usullari.....	495
<i>Husenova Aziza Sharipovna</i>	
Tabiiy fan darslari jarayonida o'quvchilarda loyihaviy ishlarni tashkil etish ko'nikmasini shakllantirish	498
<i>Matniyazova Diyora Jumanazarovna</i>	
Boshlang'ich ta'limni modernizatsiya qilishning asosiy yo'nalishlari: innovatsion taraqqiyot, metodik yangiliklar va istiqbollari	501
<i>Nazarova Mohigul Akmalovna, Asatova Mashhura Asomiddin qizi</i>	

Kasbiy pedagogikani shakllantirish va rivojlantirish masalalari	506
<i>Sanaqulov Xamroqul Rizaqulovich</i>	
O'qituvchining shaxsiy fazilatlarini va suggestiv kompetentligining o'zaro bog'liqligi	513
<i>Shermatova Manzura Ikromjanovna</i>	
Tez qalamchizgilarda innovatsion texnologiyalarni qo'llash tajribasi	518
<i>Suyunov Navro'z Alisher o'g'li</i>	
Kognitiv tilshunoslik asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarining nutqini rivojlantirish	523
<i>Teshabiyev Dilmurod Raxmadjonovich, Madazimova Muxlisa Abdurashid qizi</i>	
Kombinatorik masalalar asosida ijodiy topshiriqlarni tuzish va ularning o'quvchilarga ta'siri	526
<i>Toshboyeva Saida Rahmonberdiyevna, Yusupova Latofat Abduqodir qizi</i>	
Linguodidactic Foundations for Enhancing Professional Competence in Practice-Oriented Language Education	530
<i>Uktamova Navruza Botir qizi</i>	
Audiovizual usul qo'llanilganda o'quvchilarning til ko'nikmalaridagi o'zgarishlarni baholash	535
<i>Umarov Aziz Avazovich</i>	
Ona tili – ART texnologiya va kreativlik fanida so'z san'atining omili sifatida	540
<i>X. Sanaqulov, Sh. Nurmatova</i>	
Etnopedagogik yondashuvning boshlang'ich sinf o'quvchilarida ijtimoiylashuv jarayoniga ta'siri	543
<i>Xamroqulova Xilola Qosimjon qizi</i>	
Ajdodlarimiz o'g'itlari asosida o'quvchi-yoshlarda axloqiy sifatlarni shakllantirish texnologiyasi	547
<i>Xatamova Nilufar Xaydarovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida kreativ o'qish madaniyatini rivojlantirishda generativ sun'iy intellekt texnologiyalarining didaktik imkoniyatlari	550
<i>Xayitova Firuza Abdullayevna</i>	
Rivojlangan mamlakatlarda maktabgacha ta'limning mazmuni va tarixiy taraqqiyoti	554
<i>Yoziyeva Umida Lutfullayevna</i>	
O'quv vaziyatlarini loyihalash orqali talabalar o'quv faolligini oshirish	558
<i>Zakirova Dilfuza Sayidolimovna</i>	
O'quvchilar orasida jismoniy faollikni oshirish uchun yangi ilmiy yondashuvlar	561
<i>Zaynobidinov Dilshodbek Qobilovich</i>	
Активные методы обучения как коммуникационная основа современного урока	566
<i>Ахмедова Мукаддас Ходиматовна</i>	
Инклюзия как путь к равным возможностям: развитие системы образования Узбекистана	570
<i>Баротова Шохсанам Бахтиёр кизи, Мауш Ребия Джамшедона, Мурадова Дилфуза Махмудовна</i>	
“Qurilish konstruksiyalari” fanini o'qitishda kasbiy-amaliy kompetentlikni rivojlantirish	576
<i>No'manova Soxiba Ergashboyevna</i>	
Креативный педагогический подход в музыкально-теоретических и практических занятиях по искусству макама	582
<i>Нурматова Фируза Муминовна</i>	
Система упражнений по методике обучения средствам речевой выразительности узбекского языка	587
<i>Фаттахова Д. А.</i>	
Oliy ta'limda kompetensiyaga asoslangan o'qitish modellari	592
<i>Ernazarov Alisher Ergashevich, Chinqulova Gulmehra</i>	

ETNOPEdagogik YONDASHUVNING BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARIDA IJTIMOIYLASHUV JARAYONIGA TA'SIRI

Xamroqulova Xilola Qosimjon qizi
Toshkent Kimyo xalqaro universitetining
Namangan filiali magistranti

Annotatsiya: Ushbu maqolada etnopedagogik yondashuvning boshlang'ich sinif o'quvchilarida ijtimoiylashuv jarayoniga ko'rsatadigan ta'siri ilmiy asosda tahlil qilinadi. Muallif xalq pedagogikasining asosiy tamoyillari va vositalarining (ertak, maqol, topishmoq, xalq o'yinlari, marosimlar) o'quvchilarda muloqot, hamkorlik, jamoada ishlash va axloqiy me'yorlarni o'zlashtirish ko'nikmalarini rivojlantirishdagi o'rnini yoritadi. Tadqiqot natijalari etnopedagogik yondashuv ijtimoiylashuv samaradorligini sezilarli darajada oshirishini ko'rsatdi.

Kalit so'zlar: etnopedagogika, ijtimoiylashuv, xalq pedagogikasi, boshlang'ich ta'lim, milliy o'yinlar, ertaklar, ijtimoiy ko'nikmalar.

Abstract: This article scientifically analyzes the influence of the ethnopedagogical approach on the socialization process of primary school students. The author highlights the role of the basic principles and means of folk pedagogy (fairy tales, proverbs, riddles, folk games, rituals) in developing students' communication skills, cooperation, teamwork and the assimilation of moral norms. The research results show that the ethnopedagogical approach significantly increases the effectiveness of socialization.

Key words: ethnopedagogy, socialization, folk pedagogy, primary education, national games, fairy tales, social skills.

Аннотация: В данной статье научно проанализировано влияние этнопедагогического подхода на процесс социализации младших школьников. Автор раскрывает роль основных принципов и средств народной педагогики (сказки, пословицы, загадки, народные игры, обряды) в развитии у учащихся навыков общения, сотрудничества, работы в коллективе и усвоения нравственных норм. Результаты исследования показывают, что этнопедагогический подход значительно повышает эффективность процесса социализации.

Ключевые слова: этнопедагогика, социализация, народная педагогика, начальное образование, национальные игры, сказки, социальные навыки.

KIRISH

Bugungi ta'lim-tarbiya jarayonida inson shaxsini har tomonlama rivojlantirish, uning intellektual, emotsional va ijodiy salohiyatini yuksaltirish dolzarb masalalardan biri sifatida qaralmoqda. Ayniqsa, boshlang'ich ta'lim bosqichi bola shaxsining poydevori shakllanishi davri bo'lib, bu bosqichda tasavvur, obrazli fikrlash va intuitiv anglash kabi psixik funksiyalarni rivojlantirishga alohida e'tibor qaratilishi zarur.

Yosh avlodni milliy va umuminsoniy qadriyatlarga hurmat ruhida tarbiyalash, ularni jamiyat talablariga mos ravishda ijtimoiylashtirish dolzarb pedagogik vazifalardan biridir. Boshlang'ich ta'lim bosqichi bolalarda ijtimoiy me'yorlar, muloqot, hamkorlik, o'zini boshqarish kabi ko'nikmalar jadal shakllanadigan davr bo'lib, bu jarayonda milliy tarbiya vositalarining imkoniyatlari beqiyosdir.

Etnopedagogik yondashuv o'zbek xalqining asrlar davomida shakllangan tarbiyaviy tajribasiga tayangan holda o'quvchilarni milliy o'zlik, ma'naviylik, jamoaviylik ruhida tarbiyalashga xizmat qiladi. Shu bois, tadqiqot boshlang'ich sinif o'quvchilarida ijtimoiylashuv jarayonini etnopedagogika vositalari orqali rivojlantirishning dolzarbligini asoslaydi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ijtimoiylashuvini shakllantirishda etnopedagogik yondashuvlarning o'rni haqida so'nggi yillarda pedagogika, psixologiya, madaniyatshunoslik va didaktika sohalarida ko'plab ilmiy izlanishlar olib borilgan. Ularning tahlili, bir tomondan, ijtimoiylashuv tushunchasining nazariy asoslarini yoritishga, boshqa tomondan esa etnopedagogikaning amaliy imkoniyatlarini aniqlashga xizmat qiladi.

Lev S. Vygotskiy o'zining tasavvur va ijod jarayoniga oid nazariy qarashlarida bolalar tasavvurining rivojlanishini ijtimoiy-madaniy muhit bilan uzviy bog'laydi. Unga ko'ra, tasavvur ijtimoiy tajriba, til va madaniyat orqali shakllanadi va bu jihatlar aynan etnopedagogikaning asosiy komponentlari bilan mushtarakdir. Vygotskiy (1991) "Voobrajenije i tvorcestvo v detskom vozraste" asarida ijodiy tasavvur bolaning faoliyatida asosiy psixik kuchlardan biri ekanligini asoslab beradi.

Nemov R.S. (2003) o'zining "Psixologiya" darsligida tasavvur psixik jarayon sifatida ong faoliyatining murakkab va yuqori darajadagi shakllaridan biri ekanligini ta'kidlaydi. Bu fikrlar, ayniqsa, boshlang'ich yoshdagi bolalarda obrazli tafakkurning rivojlanishi jarayonida muhim metodik ko'rsatkich bo'lib xizmat qiladi.

Milliy pedagogikada esa etnopedagogikaning nazariy asoslarini A. Qodirov, T. To'xliev, R. Jo'rayev kabi olimlar yoritib, uning mohiyati, milliy tarbiya tizimidagi o'rni va ta'limga tatbiq etish mexanizmlarini chuqur tahlil qilganlar. Ularning fikricha, etnopedagogika milliy qadriyatlarni pedagogik jarayon bilan bog'laydigan ko'priq vazifasini bajaradi. Bu yondashuv orqali o'quvchilarda milliy o'zlik, ijtimoiy mas'uliyat, jamoaga moslashish kabi sifatlar shakllanadi.

Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ijtimoiylashuvi bo'yicha G'. Shoumarov, N. Hasanov, F. Mamatqulova kabi olimlarning ishlari ijtimoiylashuvning psixologik-pedagogik asoslarini yoritib beradi. Mahalliy va xorijiy adabiyotlarning umumiy tahlili shuni ko'rsatadiki, tasavvurni rivojlantirishda madaniy meros, obrazli vositalar, mifologik arxetiplar va folkloriy komponentlar vositasida bolada ijodiy tafakkurni faollashtirish mumkin. Bu esa etnopedagogik yondashuvlarni metodik jihatdan zamonaviy ta'limga uyg'unlashtirish zaruratini yuzaga keltiradi. Adabiyotlar tahlili, shuningdek, mavzuga doir ilmiy izlanishlarda amaliy faoliyatlar bilan boyitilgan metodik ko'rsatmalar, dars ishlanmalar, o'yinli mashg'ulotlar va integratsiyalashgan ta'lim shakllarining muvaffaqiyatli qo'llanilganini tasdiqlaydi. Bu esa, o'z navbatida, maqolada ilgari surilayotgan g'oyalarni empirik asoslash uchun zamin yaratadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqotda etnopedagogik yondashuvning boshlang'ich sinf o'quvchilarining ijtimoiylashuv jarayoniga ko'rsatadigan ta'sirini aniqlash maqsadida bir qator nazariy va amaliy tadqiqot metodlaridan foydalandi. Tanlangan metodlar tadqiqot obyektining murakkab psixologik va pedagogik xususiyatlarini chuqur o'rganishga, shuningdek, etnopedagogik vositalarning ijtimoiylashuv jarayoniga real ta'sirini aniqlashga xizmat qildi.

- 1. Adabiyotlarni tahlil qilish metodi** – tadqiqotning nazariy asosini mustahkamlash maqsadida etnopedagogika, boshlang'ich ta'lim, bolalar psixologiyasi va ijtimoiylashuv jarayoniga oid ilmiy adabiyotlar, monografiyalar, maqolalar, davlat ta'lim standartlari va o'quv dasturlari tizimli tahlil qilindi. Ushbu metod orqali mavzuga doir mavjud ilmiy qarashlar, konseptual yondashuvlar va nazariy farazlar aniqlab olindi.
- 2. Qiyosiy tahlil metodi** – mahalliy va xorijiy tadqiqotchilarning etnopedagogik yondashuvga doir ilmiy ishlari solishtirildi. Qiyosiy tahlil o'zbek xalq pedagogikasining o'ziga xos jihatlarini va uning ijtimoiylashuvdagi ahamiyatini xalqaro tajriba bilan bog'lash imkonini berdi.
- 3. Modellashtirish metodi** – boshlang'ich sinf o'quvchilarining ijtimoiylashuviga ta'sir qiluvchi etnopedagogik vositalar tizimlashtirildi, tadqiqot doirasida ijtimoiylashuv jarayonining shart-sharoitlari, omillari va mexanizmlari modellashtirildi. Ushbu model keyingi amaliy bosqichlarni tashkil etishda metodik asos vazifasini bajardi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Etnopedagogika muayyan millat yoki etnosning tarbiyaviy qarashlari, qadriyatlari, udumlari, urf-odatlari, xalq donishmandligi va tarbiyaviy tajribalarini ilmiy jihatdan o'rganuvchi fan sohasi sanaladi. U pedagogikaning tarkibiy qismi bo'lib, xalq pedagogikasida shakllangan tarbiyaviy mezonlarni zamonaviy ta'lim jarayoniga uyg'unlashtirishga xizmat qiladi. Etnopedagogik yondashuvning markazida shaxsning etnomadaniy identifikatsiyasini shakllantirish, milliy o'zlikni anglashni rivojlantirish, milliy qadriyatlar orqali tarbiya samaradorligini oshirish g'oyalari turadi. Turli tarixiy bosqichlarda xalq pedagogikasida jamiyatning ma'naviy-axloqiy tajribasi avloddan avlodga og'zaki ijod, urf-odatlar, marosimlar, oilaviy tarbiya orqali yetkazilgan. Etnopedagogika ana shu boy merosni zamonaviy pedagogik jarayon bilan uyg'unlashtirishni ko'zlaydi.^[3]

Etnopedagogik yondashuv bir qator ilmiy-pedagogik tamoyillarga tayanadi: Milliylik tamoyili – ta'lim va tarbiya jarayonida xalqning tarixiy tajribasi, milliy qadriyatlari, urf-odatlar, mental xususiyatlari, madaniy merosi va ijtimoiy hayot tarzining inobatga olinishi, o'quvchi shaxsini ana shu milliy madaniyat asosida shakllantirishga qaratilgan pedagogik prinsipdir. Mazkur tamoyilning mohiyati shundan iboratki, har bir xalqning tarbiyaviy tajribasi o'ziga xos bo'lib, u avlodlar o'rtasidagi madaniy uzviylikni saqlashda muhim o'rin tutadi.

Milliylik tamoyili o'quvchi shaxsida milliy o'zlikni anglash, o'z xalqiga hurmat, milliy ong va fuqarolik pozitsiyasini shakllantirishni ko'zlaydi. Madaniy meros uzluksizligi tamoyili – xalqning tarixiy, ma'naviy, axloqiy, estetik va me'yoriy qadriyatlarining avloddan avlodga o'tishi, o'quvchi shaxsining rivojlanishida asosiy resurslardan biri sifatida foydalanilishini nazarda tutuvchi etnopedagogikaning muhim tamoyilidir. Ushbu tamoyil ta'lim jarayonida milliy tarbiya an'analari, qadriyatlar, urf-odatlar, xalq og'zaki ijodi, milliy tarbiyaviy tajribalar uzviy va tizimli qo'llanilishini talab etadi. Insonparvarlik va ma'naviylik tamoyili – pedagogikada bolalarga nafaqat bilim berish, balki ularni hurmatli, madaniyatli va axloqiy barkamol shaxslar sifatida tarbiyalashga xizmat qiladi. Shu tamoyillar orqali tarbiyalanuvchi jamiyatda o'zini hurmat qiladigan, boshqalarga mehr-muhabbat ko'rsatadigan va ma'naviy qadriyatlarni qadrlaydigan shaxsga aylanadi. Hududiy-etnik xususiyatlarni hisobga olish tamoyili – ma'lum hudud, mintaqa yoki etnosga xos bo'lgan madaniy, ma'naviy, ijtimoiy, iqtisodiy va tarbiyaviy xususiyatlarni tarbiya jarayonida inobatga olishni nazarda tutuvchi etnopedagogikaning asosiy tamoyillaridan biridir. Ushbu tamoyil ta'lim jarayonining samaradorligini oshirish, o'quvchi shaxsida real hayotiy muhit bilan uyg'unlashgan ijtimoiy ko'nikmalarni shakllantirishda muhim ahamiyatga ega.

An'anaviylik va zamonaviylik uyg'unligi tamoyili – ta'lim va tarbiya jarayonida xalq pedagogikasining an'anaviy tarbiyaviy tajribasi bilan zamonaviy pedagogik texnologiyalarni uyg'unlashtirishni nazarda tutadi. Ushbu tamoyil bolalarga milliy qadriyatlarni o'rgatish bilan birga, ularni zamon talablariga moslashtirishga xizmat qiladi. Tamoyilning mohiyati shundaki, avlodlararo pedagogik merosni yo'qotmasdan, uni yangi pedagogik yondashuvlar, interaktiv texnologiyalar va innovatsion metodlar bilan birlashtirish mumkin. Bu o'quvchi shaxsini har tomonlama rivojlantirish va ijtimoiylashuv jarayonini samarali qilish imkonini beradi.^[6]

Ushbu tamoyillar birgalikda boshlang'ich sinf o'quvchilarida milliy o'zlikni anglash, ijtimoiylashuv ko'nikmalarini shakllantirish, axloqiy va madaniy fazilatlarini rivojlantirish hamda milliy madaniyatni zamonaviy ta'lim bilan uyg'unlashtirish imkonini beradi. Etnopedagogika xalq o'yinlari orqali tarbiya berish tizimi bo'lib, boshlang'ich sinf o'quvchilarida ijtimoiylashuv jarayonini mustahkamlaydi, guruhda ishlash ko'nikmalarini rivojlantiradi. Xalq o'yinlari va guruh mashg'ulotlari bolalarni birgalikda ishlashga, do'stlar bilan muloqot qilishga va murosaga kelishga o'rgatadi. Axloqiy qadriyatlarni shakllantiradi, milliy ertaklar va hikoyalar bolalarda to'g'ri va noto'g'ri xatti-harakatni ajratish ko'nikmasini rivojlantiradi, axloqiy ongni oshiradi. Madaniy identitetni mustahkamlaydi. O'z milliy madaniyati va urf-odatlarini bilgan bola jamiyatda o'zini ishonchli his qiladi va tez moslashadi. Individual ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantiradi: kamgap yoki introvert bolalar ham guruh faoliyatlariga jalb qilinadi, shu orqali ularning ijtimoiy ko'nikmalari rivojlanadi.^[6]

Etnopedagogika bolalarning ijtimoiylashuvini tezlashtiradi, axloqiy va madaniy qadriyatlarni shakllantiradi, guruhda hamkorlik qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi va ularni jamiyatga muvaffaqiyatli moslashishga tayyorlaydi. Etnopedagogika bolalarning ijtimoiylashuvini, qolaversa ularning dunyoqarashi va tasavvurlarini ham kengaytirishga xizmat qiladi. Boshlang'ich sinf o'quvchilarining tasavvurini shakllantirishda etnopedagogik vositalarning didaktik, estetik va shaxsiy-tarbiyaviy ahamiyatini ochib berdi. Jumladan, xalq og'zaki ijodi namunalaridan (ertaklar, topishmoqlar, maqollar, afsonalar) foydalanish orqali o'quvchilarda obrazli fikrlash, voqelikni o'ziga xos tarzda tasvirlash va emotsional-estetik munosabat bildirish ko'nikmalari rivojlanganligi kuzatildi. Etnopedagogik materiallar bilan boyitilgan darslar an'anaviy darslarga nisbatan o'quvchilarda yuqori darajadagi qiziqish, mustaqil fikrlashga intilish va ijtimoiy faol pozitsiyani shakllantirgan. Bu holat etnopedagogika orqali o'quvchilarda nafaqat bilimlar, balki axloqiy qadriyatlar, shaxsiy identitet va madaniy xotira shakllanishiga xizmat qilishini ko'rsatadi.^[7]

Dars jarayonida og'zaki xalq ijodiga asoslangan faoliyatlar (masalan, ertak tuzish, rolga kirish, xalqona hikoyalarni jonlantirish) o'quvchilarning tasavvur salohiyatini faollashtiradi.

Bolalar obrazlar bilan ishlash, voqealarni o'z fikriga ko'ra yakunlash, voqelikni mental rekonstruksiya qilish kabi kognitiv faoliyatlarni sermahsullik bilan bajarishadi. Bunday faoliyatlar orqali ularning ijodiy fikrlash darajasi ham sezilarli oshadi. Shuningdek, tasavvur faoliyatining rivoji nafaqat estetik did va emotsional sezuvchanlikni oshirdi, balki o'quvchilarning nutq madaniyati, ifoda vositalaridan foydalanish malakasi, o'z fikrini mustaqil bayon qilish ko'nikmalarini ham yuksaltirdi. Etnopedagogik yondashuv asosidagi darslarda o'quvchilarning shaxsiy ishtirokchilik darajasi oshdi, bu esa o'quv jarayonining interaktiv va shaxsga yo'naltirilganligini ta'minlaydi. O'quvchilarning o'z oilaviy qadriyatlari, urf-odatlar haqida hikoya qilish, ota-bobolari hayoti bilan bog'liq obrazlarni ifodalashi orqali milliy identiteti shakllanadi.^[3]

XULOSA

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida ijtimoiylashuv jarayoni ularning shaxsiy va ijtimoiy rivojlanishi uchun muhim ahamiyatga ega. Bu jarayonda o'quvchilar do'stlar bilan muloqot qilishni, guruhda ishlashni, murosaga kelishni va jamiyat qoidalariga rioya qilishni o'rganadilar.

Etnopedagogik yondashuv – milliy qadriyatlar, urf-odatlar, xalq o'yinlari va ertaklar orqali tarbiya berish tizimi – ijtimoiylashuv jarayonini samarali qiladi. U guruhda hamkorlik qilish va do'stlar bilan muloqot qilish ko'nikmalarini shakllantiradi, axloqiy qadriyatlarni o'rgatadi, to'g'ri xatti-harakatni farqlashga yordam beradi, madaniy identitetni mustahkamlaydi, bolalarning jamiyatga moslashuvini osonlashtiradi va kamgap yoki introvert bolalarni ham faol guruh a'zolariga aylantiradi. Shu tariqa, etnopedagogik yondashuv bolalarning ijtimoiy, axloqiy va madaniy rivojlanishini mustahkamlaydi va ularni kelajakdagi jamiyat hayotiga muvaffaqiyatli tayyorlaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Gimranova, N. I. (2017). Etnopedagogika va maktab tarbiyasi. Toshkent: O'zbekiston.
2. Sultonova, M. (2015). Boshlang'ich sinf o'quvchilarini tarbiyalashda milliy qadriyatlar. Pedagogika ilmiy jurnali, 3, 45–52.
3. Abdullayeva, B. S., Tursunova, M. B. q., Xaydarova, M. X. Boshlang'ich ta'limda tarbiya fani. Darslik. Toshkent, 2022.
4. Abdullaeva, F. (2020). Insonparvarlik va ma'naviylik tamoyillari pedagogikada. Pedagogika va psixologiya, 2(10), 12–19.
5. Qodirova, Z. (2016). Milliy o'yinlar va etnopedagogika. Toshkent: Ta'lim nashriyoti.
6. O'zbekiston Respublikasi Davlat ta'lim standartlari (2019). Boshlang'ich ta'lim dasturi. Toshkent.
7. Shokirov, B. (2014). Bolalarni ijtimoiylashuv jarayonida pedagogik yondashuvlar. Pedagogika va innovatsiya, 1, 23–30.
8. Tashkent State University of Pedagogy (2019). Etnopedagogika: nazariya va amaliyot. Toshkent: Universitet nashriyoti.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2025. №12

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.